
[2019-87-RE](#)

Causa 2019-87-RE

(Cañete Sánchez c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 551-2019. Recurs d'empara

Sentència del 19 de maig del 2020

BOPA núm. 72, del 27 de maig del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 6 de desembre del 2019, per la representació processal de la Sra. Matilde Cañete Sánchez, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat del Tribunal de Corts en el marc de la causa Recursos Art. 194 CPP 0000047/2018, que derivaria en una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que "*s'adoptin amb caràcter urgent les mesures necessàries per fer cessar la vulneració per posar fi a la dilació, sense perjudici, de la indemnització que es pugui generar derivada del retard constata*";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 21 de gener del 2020, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2019-87-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 10 de febrer del 2020, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Atesa la situació excepcional derivada de l'emergència sanitària causada per la pandèmia de SARS-CoV-2 que va dur al començament del confinament, aquesta resolució es dicta en data d'avui, tot i que el seu examen estava previst per a la reunió del Ple fixada pel 16 de març del 2020, la qual va haver de ser anul·lada;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 12 d'octubre del 2012, la Sra. Matilde Cañete Sanchez va interposar una querella criminal contra els Srs. Jaume Comabella Castells i Johan Van De Wal i contra persona desconeguda com a presumptes autors responsables dels delictes d'estafa qualificada, frustració de procediments executius de cobrament, fallida delictiva i receptació de delictes.

1.2. El 4 d'agost del 2017, la part querellant va ampliar la querella criminal contra les Sres. Mireia i Alba Comabella Gabriel i les societats Interauto, SA i Phoenix, SLU, afegint-hi la comissió dels delictes d'associació il·lícita i de blanqueig de diners.

1.3. El 4 d'abril del 2018, el batlle instructor va decretar un aute de processament mitjançant el qual no es donava lloc al processament del Sr. Johan Van De Wal i de les Sres. Mireia i Alba Comabella Gabriel, però processava el Sr. Jaume Comabella Castells, declarant la responsabilitat civil d'aquest darrer i, subsidiàriament la de les societats esmentades.

1.4. La representació processal de la Sra. Matilde Cañete Sánchez (el 23 d'abril del 2018), així com un altre querellant (el 13 d'abril del 2018) i el Ministeri Fiscal (el 19 d'abril del 2018) van formular apel·lació contra la decisió de la Batllia.

1.5. El 3 de maig del 2018, el Tribunal de Corts va dictar una providència que admetia aquells recursos d'apel·lació a un sol efecte.

1.6. El 4 de febrer del 2019 i el 2 d'octubre del mateix any, la representació processal de la Sra. Matilde Cañete Sánchez va presentar sengles escrits en què demanava que l'apel·lació fos resolta en la major brevetat possible.

1.7. El 6 de desembre del 2019, la representació processal de la Sra. Matilde Cañete Sánchez va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat del Tribunal de Corts en el marc de la causa Recursos Art. 194 CPP 000047/2018, que derivaria en una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica de la recurrent

- La recurrent recorda que l'article 10.2 de la Constitució garanteix el dret a un judici de durada raonable i afegeix que tant la jurisprudència constitucional com la del Tribunal Europeu dels Drets Humans han establert els paràmetres que s'han de prendre en consideració per tal de concloure si la durada d'un judici és o no és excessiva, i cita a aquest efecte les causes 2000-17-RE, 2005-21-RE, 2017-38-RE i 2017-54-RE, així com la causa Zimmerman i Steiner c/ Suïssa.

- Destaca que tenint en compte que les diligències prèvies es van incoar l'any 2009, la instrucció ha tingut una durada de 10 anys i afegeix que fa dos anys, a l'abril del 2018 va interposar el recurs d'apel·lació contra l'aute de processament.

- Manifesta que sigui quina sigui la data que es tingui en compte per mesurar la raonabilitat de la durada, el termini és superior a allò que la llei preveu.

- Pel que fa a la complexitat processal de la causa, considera que aquesta complexitat no és tal per justificar un lapse de deu anys per dictar un aute de processament.

- Així mateix, considera que la dilació en l'activitat judicial denunciada no es pot imputar a la seva actuació.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que *"s'adoptin amb caràcter urgent les mesures necessàries per fer cessar la vulneració per posar fi a la dilació, sense perjudici, de la indemnització que es pugui generar derivada del retard constatat"*.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal proposa l'estimació d'aquest recurs d'empara, ja que considera que s'ha vulnerat el dret a un procés de durada raonable.

- Efectivament, manifesta que en aquest cas la inactivitat judicial no és deguda ni a la complexitat del cas, ni al comportament de la recurrent, afegint que la manca de mitjans materials i humans de l'Administració de la Justícia no pot justificar aquesta dilació.

- Recorda que ell mateix va presentar un recurs d'apel·lació contra l'aute de processament del 4 d'abril del 2018, dictat pel batlle instructor.

- Per consegüent, demana que s'atorgui l'empara constitucional sol·licitada.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La qüestió constitucional que aquest Tribunal ha de resoldre és la de saber si s'ha vulnerat en aquest cas el dret a un procés de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.

3.2. El dret a un procés de durada raonable és una garantia fonamental del dret a un procés degut que deriva de l'article 10 de la Constitució.

3.3. Els criteris que permeten determinar l'existència o no d'una dilació indeguda en el marc d'un procediment judicial que es desenvolupa davant les jurisdiccions ordinàries són tres: la complexitat de l'assumpte i l'actitud dels tribunals, així com la dels recurrents. Aquests criteris han estat recordats en nombroses ocasions per aquest Tribunal (veg. per ex. la sentència del 14 de març del 2001, recaiguda en la causa 2000-17-RE, del 10 d'octubre del 2016, recaiguda en la causa 2016-8-RE, de l'11 de juliol del 2019, recaiguda en la causa 2019-21-RE i, molt recentment, la sentència del 17 de febrer del 2020, recaiguda en la causa 2019-70-RE).

3.4. En aquesta causa, ni el comportament de la recurrent, ni el col·lapse dels òrgans judicials poden justificar la llarga inactivitat de l'autoritat judicial.

3.5. L'únic criteri que es podria invocar és el de la complexitat del cas, ja que la primera querella presentada l'any 2012 contra dues persones concretes per uns presumptes delictes d'estafa qualificada, de frustració de procediments executius de cobrament, de fallida delictiva i de receptació de delictes va ser posteriorment ampliada a més persones afegint-hi els delictes d'associació il·lícita i de blanqueig de diners.

3.6. No obstant això, si bé la complexitat d'una causa pot explicar l'alentiment del procediment, no pot explicar, com és el supòsit actual en què s'havia de decidir un processament, un retard de nombrosos anys.

3.7. Aquesta dilació, manifestament desproporcionada en relació amb la causa en qüestió, és constitutiva de la vulneració del dret a un procés de durada raonable.

3.8. Per consegüent, el recurs d'empara ha de ser estimat i cal declarar que la recurrent té dret a ser indemnitzada pels perjudicis soferts.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara presentat per la representació processal de la Sra. Matilde Cañete Sánchez.
2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret fonamental a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.
3. Reposar a la recurrent en la integritat del seu dret i amb aquesta finalitat, el Tribunal de Corts haurà d'adoptar les mesures pertinents per tal que, en el termini més breu possible, cessi la demora i es dicti una resolució fonamentada en Dret sobre el fons de la pretensió plantejada en el recurs d'apel·lació de constant referència.
4. Declarar que la recurrent té dret a ser indemnitzada pels perjudicis soferts.
5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la Sra. Matilde Cañete Sánchez, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 19 de maig del 2020.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Jean-Yves Caullet
Magistrat